

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 17 listopada 2020 r.

BADK.DPK.133.124.2020 MK

P10-79/20	Data wpływu petycji 20 lipca 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 12 listopada 2020 r.

OCHRONA ZWIERZĄT

TEMAT

WPROWADZENIE ZAKAZU SPRZEDAŻY ŻYWYCH RYB

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, w celu wprowadzenia zakazu sprzedaży żywych ryb w Polsce.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje, aby wprowadzić całkowity zakaz sprzedaży żywych ryb w naszym kraju.

W uzasadnieniu podnosi argument niehumanitarnego traktowania karpia, które każdego roku przed świętami Bożego Narodzenia są „trzymane w straszliwych warunkach, upchnięte jedno na drugich w ciasnych pojemnikach z brudną wodą”.

Zdaniem wnoszącego petycję, uniemożliwienie zachowania naturalnej pozycji w transporcie przynosi karpom zbędne cierpienie i stres, natomiast brak dostatecznej ilości wody uniemożliwia oddychanie. Autor petycji uważa, że praktyka dręczenia żywych ryb jest niezgodna z prawem Unii Europejskiej o polepszaniu dobrostanu zwierząt oraz moralnie nieakceptowalna w XXI wieku.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638) w art. 1 stanowi, że zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę.

Ustawa reguluje zasady postępowania ze zwierzętami kręgowymi (art. 2 ust. 1), do których należą ryby. Każde zwierzę wymaga humanitarnego traktowania (art. 5), czyli uwzględnienia potrzeb zwierzęcia oraz zapewnienia mu opieki i ochrony.

Ustawa wprowadza generalny zakaz znęcania się nad zwierzętami (art. 6 ust. 1a) tj. zadawania bólu albo świadomego dopuszczania do zadawania bólu lub cierpień.

W art. 6 ust. 2 wymienione są typowe przypadki znęcania się nad zwierzętami, m.in.:

- umyślne zranienie lub okaleczenie zwierzęcia niestanowiące dozwolonego prawem zabiegu lub procedury (...);
- używanie do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych zwierząt chorych, a także młodych lub starych oraz zmuszanie ich do czynności powodujących ból;
- bicie zwierząt (...) obliczone na sprawianie specjalnego bólu, bicie po głowie, dolnej części brzucha, dolnych częściach kończyn;
- przeciążanie zwierząt pociągowych i jucznych ładunkami;
- transport zwierząt, w tym hodowlanych, rzeźnych i przewożonych na targowiska,

przenoszenie lub przepędzanie w sposób powodujący ich zbędne cierpienie i stres;

– utrzymywanie zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania, w stanie rażącego zaniedbania lub niechlujstwa, bądź w pomieszczeniach albo klatkach uniemożliwiających im zachowanie naturalnej pozycji;

– transport żywych ryb lub ich przetrzymywanie w celu sprzedaży bez dostatecznej ilości wody umożliwiającej oddychanie.

Zasady postępowania w transporcie zwierząt kręgowych określa **Rozporządzenie Rady (WE) NR 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań** oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97.

Uśmiercanie zwierząt może odbywać się wyłącznie w sposób humanitarny polegający na zadawaniu przy tym minimum cierpienia fizycznego i psychicznego (art. 33 ust. 1a).

Zwierzę kręgowe w ubojni może zostać uśmiercone tylko po uprzednim pozbawieniu świadomości¹ przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje. W tym celu w ubojni wyodrębnia się pomieszczenie do przetrzymywania zwierząt oraz pomieszczenie do ogłuszania i wykrwawiania zwierząt (art. 34 ust. 1-2).

Minister właściwy do spraw rolnictwa został upoważniony (art. 34 ust. 6) do określenia w rozporządzeniu: kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju; warunków wyładunku, przemieszczania, unieruchamiania w celu uboju lub uśmiercenia zwierząt; warunków oraz metod uboju i uśmiercania zwierząt stosownie do gatunku – w tym zapewnienie humanitarnego traktowania zwierząt podczas ich uboju lub uśmiercania.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt należy do Inspekcji Weterynaryjnej. Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, mogą współdziałać z Inspekcją Weterynaryjną w sprawowaniu nadzoru (art. 34a).

Ustawa (rozdział 11) przewiduje karę pozbawienia wolności do lat 3 wobec osób, które zabijają, uśmiercają zwierzę albo dokonają uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4. Tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem (art. 35 ust. 1a).

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 września 2004 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. z 2019 r. poz. 423 ze zm.) w § 3 określa kwalifikacje osób uprawnionych do zawodowego uboju zwierząt.

¹ Ogłuszanie zwierzęcia to metoda profesjonalnego całkowitego wyłączenia świadomości zwierzęcia, trwającego aż do jego śmierci (art. 4 pkt 6).

Do uśmiercania zwierząt i wykonywania działań z tym związanych uprawnione są osoby, które odbyły: szkolenie teoretyczne organizowane przez powiatowego lekarza weterynarii oraz trzymiesięczną praktykę na stanowisku ubojowym pod nadzorem osoby posiadającej udokumentowany 3-letni staż pracy na stanowisku ubojowym.

Zwierzęta dostarczone do rzeźni w celu uboju przemieszcza się (§ 6) w sposób określony w załączniku III do Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1099/2009. Zwierzęta uśmierca się (§ 9) zgodnie z art. 3 i art. 4 tego Rozporządzenia.

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. U. UE. z 2009, nr 303, poz. 1) w art. 3 określa wymogi ogólne dotyczące uśmiercania zwierząt, podczas którego należy zwierzętom oszczędzić wszelkiego niepotrzebnego bólu, niepokoju lub cierpienia.

Obiekty używane do uśmiercania i działań związanych z uśmiercaniem (art. 3 ust. 3) są projektowane, budowane, utrzymywane i obsługiwane w sposób zapewniający spełnienie obowiązków określonych w ust. 1 i 2 oraz z uwzględnieniem oczekiwanych warunków prowadzenia działalności obiektu przez cały rok.

Zwierzęta mogą być uśmiercone wyłącznie po uprzednim ogłoszeniu zgodnie z metodami i wymogami określonymi w załączniku I. Do chwili śmierci zwierzęta są utrzymywane w stanie nieprzytomności i niewrażliwości na bodźce (art. 4 ust. 1).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Sejmu IX kadencji 18 lipca 2020 r. wpłynęła tożsama petycja w sprawie wprowadzenia zakazu sprzedaży żywych ryb (BKSP-145-IX-175/20). Petycja 25 sierpnia br. została skierowana do Komisji do Spraw Petycji, gdzie oczekuje na rozpatrzenie.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2016 r. sygn. akt II KK 281/16 wskazał, że katalog zachowań mających znamiona znęcania się nad zwierzętami, określony w art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt, jest otwarty. Za znęcanie się nad zwierzętami może być uznane każde zachowanie mające na celu zadawanie bólu lub dopuszczenie do zadawania bólu czy cierpienia, również wtedy gdy nie określono go w art. 6 ustawy. W tym celu należy jedynie wykazać, że to zachowanie było niehumanitarne, a więc nieuwzględniające potrzeb zwierzęcia lub niezapewniające mu opieki czy też ochrony.

W opinii SN, umyślność w zakresie znęcania się nad zwierzętami powinna być badana w odniesieniu do samej czynności sprawczej, nie zaś woli zadania cierpienia zwierzęciu.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku podniósł, że „wszelkie środki prawne, podejmowane w stosunku do zwierząt kręgowych powinny mieć na względzie ich dobro, prawo istnienia i humanitarne traktowanie”.

Wytyczne Głównego Lekarza Weterynarii w sprawie postępowania z żywymi rybami będącymi przedmiotem sprzedaży detalicznej (2019 r.), w których podkreślono, że przepisy o ochronie zwierząt nie regulują szczegółowo sposobu postępowania z żywymi rybami będącymi przedmiotem sprzedaży detalicznej, w szczególności w czasie ich uśmiercania, w związku z tym należy stosować ogólne zasady wynikające z ustawy.

Główny Lekarz Weterynarii zalecił by:

– uśmiercanie ryb w punktach sprzedaży detalicznej – następowało poprzez uderzenie w głowę powodujące utratę przytomności w połączeniu ze skrwawieniem, uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego lub przerwaniem rdzenia kręgowego albo dekapitacją;

– miejsce uśmiercania ryb – było wydzielone np. za parawanem, ścianką lub innym elementem konstrukcji sklepu zapobiegającym udziałowi osób postronnych. Zabronione jest uśmiercanie ryb w obecności dzieci;

– personel przy sprzedaży detalicznej musi mieć ukończone 18 lat, wykształcenie co najmniej zasadnicze zawodowe lub 3-letnie doświadczenie przy hodowli lub uboju ryb;

– warunki przetrzymywania ryb (baseny szczelne, o gładkich ścianach i krawędziach, woda czysta, natlenowana lub napowietrzana, wymiana wody co najmniej co 48 h, zagęszczenie – maksymalne przy stosowaniu natlenowania wody 1kg masy/1l wody, optymalna temperatura poniżej 10 stopni C, ryby z widocznych uszkodzeniami lub ranami powinny być uśmiercone niezwłocznie po przetransportowaniu do sklepu);

– sprzedaż – polecana jest po uprzednim uśmierceniu ryby;

– opakowanie do transportu żywych ryb przez konsumenta końcowego (bez wody – zapewniające wymianę gazową np. pojemniki z ożebrowaniem lub odpowiednio perforowany wkład z tworzywa umieszczony wokół ciał ryby, dodatkowo torba w której umieszczono rybę musi pozostać niezawiązana. Z kolei, opakowanie do transportu z wodą, powinno być co najmniej w stosunku 1:2 masy karpia do masy wody, tak by ryba nie znajdowała się w nienaturalnej pozycji lub nie była wygięta co uniemożliwiłoby jej zmianę pozycji.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz